

Bernhard Minetti in "Einfach Kompliziert" van Thomas Bernhard

Jeanne Moreau in "Le récit de la servante Zerline" van Hermann Broch
- Foto Sygma

netti hier de rol van een oude acteur die op zijn loopbaan terugblijkt. Op het einde van het stuk hoort hij zijn eigen stem in een van zijn grote rollen: die van Krapp in Becketts *Krapp's Last Tape*. Wie Minetti nog nooit in levenden lijve zag optreden, mag deze kans niet laten voorbijgaan. Let op: de voorstelling heeft in de Antwerpse Stadsschouwburg plaats op 26 oktober en niet op 27, zoals in de programmabrochure van Europalia en elders werd afgedrukt.

Als Thomas Bernhard ook voor deze voorstelling maar niet dwars gaat liggen.

Hermann Broch

Een ander "monstre sacré", dat je in Europalia Oostenrijk niet direct zou verwachten, is de Franse actrice Jeanne Moreau. Zij speelt, volgens getuigen op onvergetelijke manier, *Le récit de la servante Zerline* van de Oostenrijker Hermann Broch (1886-1951), in de regie van Klaus Michael Grüber. Zerlina is het dorpsmeisje dat in Mozarts opera *Don Giovanni* door de titelheld wordt verleid (*La ci darem la mano*). Broch laat haar op latere leeftijd in een innerlijke monoloog die episode uit haar leven onder ogen nemen. Hij schreef dit verhaal in 1941 en het maakt deel uit van de roman *Die Schuldlosen* (1950), in het Frans *Les irresponsables*, die Broch op vraag van zijn uitgever samenstelde door een aantal van zijn vroegere novellen samen te voegen tot een groot geheel. Oorspronkelijk is het dus geen toneeltekst. Annah Arendt noemde dit verhaal "de mooiste liefdesgeschiedenis van de hele Duitse literatuur". Jeanne Moreau creëerde de Franse tekst van Andrée R. Picard in het Festival d'Automne 1986 en is er in Brussel mee te gast in het Théâtre National.

Peter Altenberg

Nog uit Frankrijk komt Dominique Rozan, "sociétaire" van de Comédie Française, die te zamen met Pierre Laroche, Delphine Bibet, Pascale Gilles en Francis Besson, bij het Rideau de Bruxelles *Esquisses viennoises* van Peter Altenberg brengt in de regie van Jean-Claude Berutti. Altenberg (1859-1919) observeert daarin de Weense burgerij, en vooral de vrouwen, van het begin van deze eeuw. Als stamgast in Café Central in de Herrengasse, waar zijn wassen beeld nog altijd voor een "grosser Schwarzer" zit, noteerde hij het doen en laten van zijn stadgenoten in fragmentaire teksten, een beetje in de trant van Simon Carmiggelt. Vorig jaar gaf Rozan in Parijs gestalte aan deze Altenberg; in Brussel komt het spektakel in een kleiner formaat.

Karl Kraus

Aan het woord komt ook Karl Kraus (1874-1936), in *Les derniers jours de l'humanité*, de onlangs door Heinz Schwarzinger en Jean-Louis Besson in het Frans vertaalde scenische versie, die de auteur zelf maakte (1919) van een lange, onspeelbare en onvertaalbare tekst. In de Duitstalige landen bestaat een

traditie van de publieke "Lesung": een auteur leest voor uit eigen werk. Kraus schreef deze literair-dramatische tekst waarschijnlijk niet om gespeeld maar om voorgelezen te worden. Hij staat in de traditie van de grote "lezers" tussen Johann Nestroy en Elias Canetti. *Die Letzten Tage der Menschheit* is een satirische kreet tegen de oorlog en de menselijke verdwazing, een aanklacht van de absurditeit dat volkeren en klassen die met elkaar zouden kunnen overeenkomen, tegen elkaar in het harnas worden gejaagd. De lezing door de Franse acteurs Philippe Adrien, Denise Chalem, Enzo Cormann en Heinz Schwarzinger wordt in het Atelier van het Théâtre National (Kazernestraat, Brussel) een scenisch gebeuren, in het decor van een Weens café. De tekst is gereduceerd tot ongeveer een derde van het origineel, nl. tot drie avonden van ongeveer anderhalf uur. Hetzelfde team verzorgde deze "lecture-spectacle" vorig jaar al in het raam van de tentoonstelling over Wenen in het Centre Pompidou in Parijs.

Aansluitend bij de voorstellingen is er op 16 oktober een ronde-tafelgesprek over Kraus met Oostenrijkse, Franse en Belgische specialisten, onder wie Gustav Kars, die Kraus gekend heeft en destijds diens gerechtmakende "Lesungen" in Wenen heeft bijgewoond.